

بچه‌ی نوتروفیلی من ، سلام 🍷

به رسم همیشه که توی این مسیر کنارت بودیم ، این بار هم یک مجموعه سوال برای شب امتحانات آماده کردیم که با کار کردنشون تسلط رو افزایش بدی و به امید خدا بری واسه نمره‌ی ۲۰ 🍷 جان دلم نترسی از سختی امتحانات اگه به کتاب درسی کاملا مسلط باشی و این مجموعه سوال رو هم به عنوان مکمل حل کنی مطمئن باش نمره‌ت بهتر از چیزی که فکرش رو کنی میشه 🍷 یادت باشه امتحانات نهایی رو جدی رو بگیری چون با نمره‌ی خوب این امتحانات کار کنکور رو خیلی آسون میکنی یه حرف دلی هم دارم با بچه‌هایی که کمی دیرتر شروع کردن ... مبادا خودت رو ببازی بچه‌ی من امید دارم بهت و میدونم اگه خوب بخونی قطعا میتونی نمره‌ی عالی بگیری پس پر قدرت بریم واسه ترکوندن اولین امتحان 🍷 یادت نره این فایل رو برای اون دوستت که بهش احتیاج داره بفرستی و جزئی از این زنجیره‌ی عشق و مهربونی باشی 🍷

پ:ن: مرسی که با وجود درگیری‌های ذهنی و عدم تمرکزی که ماجرای کارت ورود به جلسه براتون به همراه داشت ، همچنان قوی موندی و ادامه میدی 🍷 به امید روزی که اینجا به عنوان همکار کنار خانواده‌ی بزرگ نوتروفیل باشی

دوست همیشگی تو ، نوتروفیل

روش مطالعه :

در مرحله ی اول به متن کتاب درسی مسلط شین
متن کتاب به ویژه درس های سبک شناسی و تاریخ ادبیات (درس
۱_۴_۷_۱۰) به خوبی مطالعه بشه . وزن شعر و اختیارات (درس
۲_۵_۸_۱۱) به صورت کاربردی تمرین بشه و وزن ابیاتی که در این
درس ها آمده رو تمرین کنین .
بخش آرایه ها (درس ۳_۵_۹_۱۲) رو با دقت کار کنین و روی ابیات
کتاب تمرین کنین تا تمامی آرایه ها ، ملکه ی ذهنتون بشه .
در صورت نیاز از کلیپ ها و درسنامه های آموزشی برای تسلط بیشتر
بر بخش های آرایه و عروض استفاده کنین .
کارگاه های متن پژوهی هر درس و همچنین کارگاه های انتهای هر
فصل رو با دقت کار کنین .
تاریخ ادبیات رو بهتره به صورت داستانی و با کدگذاری بخونین .
از نمونه سوالات امتحانی برای مرور استفاده کنین و حل سوالات
نهایی دوره های گذشته را فراموش نکنین .

بارم بندی علوم و فنون دوازدهم

ردیف	موضوع	نمره
۱	مبانی تحلیل متن ، تاریخ ادبیات و سبک شناسی	۴
۲	موسیقی شعر	۶
۳	زیبایی شناسی	۶
۴	نقد و تحلیل نظم و نثر	۴
	جمع	۲۰

علوم و فنون دوازدهم

باتوجه به شعر زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱- چون گشت زمین ز جور گردون سرد و سیه و خموش و آوند
- ۲- بناوخت ز خشم بر فلک مشت آن مشت تویی تو ای دماوند
- ۳- تا درد و ورم فرونشیند کافور بر آن ضماد کردند
- ۴- شو منفجر ای دل زمانه وان آتش خود نهفته میسند

الف دو مورد از ویژگی‌های زبانی سروده بالا را بیابید و بنویسید.

ب شعر بالا از "محمدتقی بهار" است، "سطح فکری" آن را بررسی کنید. "دو مورد"

پ آرایه شاخص بیت سوم چیست؟ در مورد آن بنویسید.

باتوجه به متن زیر از "چرند و پرند دهخدا" دو مورد از ویژگی‌های "فکری" نثر مشروطه را بنویسید.

"گفتم: بابا والله من مرده شماها زنده. شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطه خالی چطور است؟ گفتند: "برو پی کارت سواد نداری حرف نزن."

باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند. حالا تازه می‌فهمند که شأن مقنن (قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده بودم، برای اینکه چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود."

۳ کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" از کیست و موضوع آن چیست؟

جای خالی را با عبارت مناسب پر کنید.

۴ قائم‌مقام فراهانی احیاکننده نثر فارسی است و "....." مهم‌ترین اثر اوست.

۵ در دوره بیداری، ادبیات - به‌ویژه شعر - برای آنکه بتواند با توده مردم ارتباط برقرار کند، زبان ..... را برگزید.

۶ جدول زیر را کامل کنید.

نام نویسنده یا شاعر	ویژگی بارز شعر	یا نثر اثر
الف)	از بین رفتن تکلف نثر	منشآت
ب) شمس و طغرا	داستانی تاریخی	.....

۷

شعر زیر سرودهٔ "فرخی یزدی" است، با بررسی ابیات به سؤالات خواسته شده پاسخ دهید.

"آن زمان که بنهادم سر به پای آزادی
 دست خود ز جان شستم از برای آزادی
 تا مگر به دست آرم دامن وصالش را
 می‌دوم به پای سر در قفای آزادی
 در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است
 ناخدای استبداد با خدای آزادی
 دامن محبت را گر کنی ز خون رنگین
 می‌توان تو را گفتن، پیشوای آزادی"

الف) سراینده از شاعران شاخص کدام دوره می‌باشد؟ و از کدام شاعران گذشته تأثیر پذیرفته است؟ (ذکر یک شاعر کافی است)
 ب) ویژگی بارز فکری شاعر را در این سروده بنویسید.

۸

به چه علت تحقیقات ادبی و تاریخی در دورهٔ مشروطه جاذبه‌ای نداشت؟

۹

کدام یک از بیت‌های زیر، دو "برش آوایی" دارد؟

الف) شفای این دل بیمار جز لقای تو نیست
 طیب جان خرابم کسی و رای تو نیست
 ب) ای سرو بلندقامت دوست
 وهوه که شمایلت چه نیکوست!

۱۰

برای بیت: "از کردهٔ خویشتن پشیمانم
 جز توبه ره دگر نمی‌دانم" کدام یک از وزن‌ها، نادرست است؟
 الف) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ
 ب) مستفعلُ فاعلاتُ مستفعل
 ج) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع

۱۱

برای بیت زیر، کدام وزن ترجیح دارد؟ چرا؟

"تا رفت مرا از نظر آن چشم جهان‌بین
 کس واقف ما نیست که از دیده چه‌ها رفت"
 الف) مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فاعولن
 ب) مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مُستف

۱۲

وزن مصراع "جانا نظری که ناتوانم"، "مُستفَلُ فاعلاتُ مُستف" است. اگر هجاهای این مصراع را به‌گونه‌ای دیگر برش بزنیم، وزن آن چه خواهد بود؟

۱۳

باتوجه به سرودهٔ زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم
 که لسان غیب خوش‌تر بنوازد این نوا را
 همه‌شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی
 به پیام آشنایی بنوازد آشنا را"

الف

چگونه درمی‌یابیم بخشی از این سروده از "حافظ" است؟

ب

این کاربرد باعث پیدایی کدام آرایه شده است؟

۱۴

باتوجه به بیت: "برداشته دل ز کار او بخت
 درماند پدر به کار او سخت" پایه‌های آوایی، وزن شعر و نشانه‌های هجایی را در جدول زیر قرار دهید.

	پایه‌های آوایی
	وزن شعر
	نشانه‌های هجایی

پاسخ درست را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۱۵ روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما (همسان دولختی - همسان)

۱۶ درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس / زهر هجری چشیده‌ام که می‌پرس (ناهمسان - همسان)

۱۷ همه‌شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی / به پیام آشنایی، بنوازد آشنا را (همسان دولختی - ناهمسان)

۱۸ در بیت "گویند: روی سرخ تو سعدی، که زرد کرد؟ / اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم":

الف اگر هجاهای بیت را به شکل "سه‌تا، چهارتا، چهارتا، سه‌تا" جدا کنیم، وزن پایه‌های آوایی دوم و چهارم را بنویسید.

۱۹ وزن سومین پایه آوایی، در بیت زیر چیست؟

اگرچه حُسن‌فروشان به جلوه آمده‌اند / کسی به حُسن و ملاحهت به یار ما نرسد

۲۰ نشانه‌های هجایی کدام گزینه را می‌توان به دو گونه، جدا و سازماندهی کرد؟ وزن هر دو گونه آن را بنویسید.

الف) هر که تأمل نکند در جواب / بیشتر آید سخنش، ناصواب

ب) زین خلقِ پُرشکایتِ گریان شدم ملول / آن‌های هوی و نعره مستانم آرزوست

۲۱ نوع وزن مناسب با هر بیت را از ستون زیر برگزینید.

الف) به حسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد	تو را در این سخن انکار کار ما نرسد	(۱) همسان
ب) چه زخم چو نای هر دم، ز نوای شوق او دم	که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوا را	(۲) ناهمسان
پ) نرگس از چشمک‌زدن شد فتنه در صحن چمن	شیوه‌های چشم جادوی توام آمد به یاد	(۳) همسان دولختی

۲۲ بیت زیر، کدام آرایه ادبی را نشان می‌دهد؟ دانسته تاریخی خود را در مورد آن بنویسید.

نه خدا توانمش خواند نه بشر توانمش گفت / متحیرم چه نامم شه ملک لا فتی را

۲۳ در بیت زیر، آرایه "تضمین" را مشخص کنید؛ حافظ از شعر کدام شاعر تضمین کرده است؟

خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی

۲۴ آرایه‌های "مراعات نظیر، تلمیح و تضمین" را در بیت‌های زیر مشخص کنید.

الف) به تمنای تو در آتش محنت چو خلیل / گویا در چمن لاله و ریحان بودم

ب) درویش بی‌معرفت نیارآمد تا فقرش به کفر انجامد؛ "كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا"

پ) شعاع درد مرا ضربدر عذاب کنيد / مگر مساحت رنج مرا حساب کنيد

۲۵ آرایه قسمت‌های مشخص شده بیت‌های زیر را بنویسید.

الف) چنین گفت پیغمبر راست‌گوی ز گهواره تا گور دانش بجو

ب) خال مشکین که بدان عارض گندمگون است سز آن دانه که شد رهنز آدم با اوست

۲۶ کدام‌یک از عبارات‌های زیر درست و کدام نادرست است؟

الف) در بیت: حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی "من از آن روز که در بند توأم، آزادم" آرایه "تضمین" وجود دارد.

ب) بیت: "نه خدا توانمش خواند، نه بشر توانمش گفت / متحیرم چه نامم شه ملک لافتی را" آرایه "تلمیح" ندارد.

۲۷ برای هر یک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- الف** چون جواب احمق آمد خامشی این درازی در سخن چون می‌کشی (تلمیح - حسن تعلیل)
- ب** من مسلمانم، قبله‌ام یک گل سرخ / جانمازم چشمه، مهرم نور / دشت سجاده من (متناقض‌نما - مراعات نظیر)
- ۲۸** در شعر زیر، آرایه "تضمین" به‌کار رفته است. یک دلیل برای آن ذکر نمایید.
 "مه من نقاب بگشا ز جمال کبریایی که بتان فروگذارند اساس خودنمایی شده انتظارم از حد، چه شود ز در آری؟" ز دو دیده خون‌فشانم ز غمت شب جدایی چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی"
- ۲۹** "تلمیح" به‌کاررفته در بیت زیر را بنویسید.
 "آن کسی را که در این مُلک سلیمان کردیم ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است"
- ۳۰** باتوجه‌به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 "در آینه دوباره نمایان شد / با ابر گیسوانش در باد / باز آن سرود سرخ اناالحق / ورد زبان اوست"
- الف** یک تشبیه فشرده اضافی (اضافه تشبیهی) بیابید.
- ب** واژه "انالحق" نشانگر کدام آرایه بدیع معنوی است؟
- ۳۱** مولانا در بیت زیر با کاربرد کدام آرایه ادبی، معانی بسیاری را در کمترین واژه‌ها، جای داده است؟
 دی شیخ با چراغ همی گشت گرد شهر کز دیو و دد ملولم و انسانم آرزوست
- ۳۲** در بیت زیر، دو شبکه "مراعات نظیر" موجود است؛ آن‌ها را مشخص کنید.
 "سر من مست جمالت، دل من دام خیالت گهر دیده نثار کف دریای تو دارد"

برای هریک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

- ۳۳** آتش آن نیست که از شعله او خندد شمع آتش آن است که بر خرمن پروانه زدند (ایهام - مراعات نظیر)
- ۳۴** بیداری زمان را با من بخوان به فریاد / و مرد خواب و خفتی / "رو سر بنه به بالین، تنها مرا رها کن" (تضمن - حس آمیزی)
- ۳۵** مجنون به دیوانه‌گری شهره شهر است در دشت جنون همسفر عاقل ما بود (حسن تعلیل - تلمیح)
- ۳۶** متن زیر از کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" است:
 "کارهای میرزا تقی‌خان از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه و عمارت و مرمت خرابی‌های دیگر که به زودی محال می‌نمود و همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است."
 الف) این کتاب اثر کیست؟
 ب) موضوع آن، تاریخ ..... است.
 ج) کاربرد واژه "قشون" بیانگر کدام ویژگی زبانی این نثر است؟
- ۳۷** باتوجه‌به سروده زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
 "برکش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند
 بگرای چو ازدهای گرزه بخروش چو شرز شیر ارغند
 بفسکن ز بن این بنا که باید از ریشه بنای ظلم برکنند"
- الف** دو مورد از "ویژگی‌های فکری" این سروده را بنویسید.
- ب** در این ابیات، کدام "ویژگی زبانی" شعر برخی شاعران دوره بیداری، آشکار است؟

پ باتوجه به سطح ادبی شعر، شاعر از گروه سنت‌گرا است یا گروهی که مطابق زبان کوچه و بازار شعر می‌سرودند؟

۳۸

کدام گزینه بیانگر "سطح ادبی" شعر در قرن‌های دوازدهم و سیزدهم است؟
الف) گرایش به قالب‌های کم‌کاربرد یا نوین به‌تدریج زمینه را برای ظهور شعر نو فراهم کرد.
ب) شعر به‌عنوان زبان بُرندهٔ نهضت در اختیار روزنامه‌ها قرار گرفت.

۳۹

کدام گزینه دربردارندهٔ "سطح فکری" شعر در دورهٔ بیداری نیست؟
الف) نگرش شاعران و نویسندگان نسبت به جهان بیرون، از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.
ب) مفهوم آزادی در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان گردید.

۴۰

مفهوم کدام بیت با مفهوم "آزادی" در دورهٔ بیداری، متفاوت است؟
الف) در محیط طوفان‌زا ماهرانه در جنگ است ناخدای استبداد با خدای آزادی
ب) اسیری هیچ آزادی نجوید چو دل در بند گیسوی تو دارد

۴۱

کدام بیت مصداق توضیح زیر است؟
"گروهی از شاعران دورهٔ بیداری با آگاهی از سنت‌های ادبی، به زبان پرصلابت گذشته وفادار ماندند."
الف) برکش ز سر این سپیدمعجر بنشین به یکی کبوداورند
ب) چون نگریم ز درد و چون ننالم دزد را چو محرم به خانه کردم؟

۴۲

باتوجه به متن زیر از "چرندوپرند دهخدا" به سؤالات پاسخ دهید.
گفتم: "بابا والله من مرده شماها زنده، شما از وکیل خیر نخواهید دید، مگر همان مشروطهٔ خالی چطور است؟
گفتند: "برو پی کارت سواد نداری حرف نزن" باری حالا بعد از دو سال سر حرف من افتاده‌اند، حالا تازه می‌فهمند که شأن مقنن (= قانون‌گذار) بالاتر از آن است که به قانون عمل کند. این‌ها را مردم تازه می‌فهمند. من از قدیم می‌فهمیدم، چون گریه‌های مادرم را دیده بودم، برای اینکه چشم‌های مثل ازرق شامی بابام هنوز یادم بود."
الف) باتوجه به نثر فوق، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان چه بوده است؟
ب) بارزترین ویژگی زبانی نثر دورهٔ بیداری را باتوجه به متن بنویسید.

۴۳

مفهوم "آزادی" در شعر دورهٔ بیداری مترادف با چه مفهومی است؟

۴۴

کاربرد واژهٔ "خلید" در بیت زیر، در کدام سطح از سبک شعر دورهٔ "بیداری" بررسی می‌شود؟
"خلید خار درشتی به پای طفلی خُرد به هم برآمد و از پویه بازماند و گریست"

۴۵

سه مورد از درون‌مایه‌های "نثر" دورهٔ بیداری را بنویسید.

۴۶

متن زیر از "علی‌اکبر دهخدا" است، دو ویژگی "زبانی" آن را بیان کنید.
"نه، هان! این زمین روی چیه؟ روی شاخ گاو، گاو روی چیه؟ روی ماهی، ماهی روی چیه؟ روی آب، آب روی چیه؟ وای وای! الهی روده‌ات بیره، چقدر حرف می‌زنی؟! حوصلم سر رفت! آفتابه لگن شش دست، شام و نهار هیچی! گفت نخور، عسل و خرزبه باهم نمی‌سازند."

۴۷

کدام یک از عبارتهای زیر بیانگر ویژگی "سطح ادبی" سبک نثر دورهٔ بیداری است؟
الف) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان است.
ب) بسیاری از نثرهای دورهٔ بیداری به‌ویژه نثر داستانی به موضوع تنفر از خرافات می‌پردازد.

متن زیر از کتاب "تاریخ بیداری ایرانیان" را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"چه آن بزرگ‌مرد از آن یگه اشخاص بود که به قابلیت خود بدون اسباب و مساعدت خارجی از پستی به بلندی رسید. یعنی پسر سرآشپز قائم مقام بود و در اثنای کار و شغل، خویش را دارای رتبه و مقام صدارت نمود. دوست و دشمن او را از نوادر دهر شمردند و کارهای امیرنظام از ترتیب و انتظام قشون و اصلاح کار دفتر و مالیه که همه در یک دو سال صورت گرفت، گواه و دلیل بزرگی مرد است."

الف دو ویژگی "زبانی" برای متن بنویسید.

ب نویسنده متن کیست؟

پ این کتاب مربوط به کدام "حوزه ادبی" در نثرنویسی دوران بیداری است؟

کدامیک از واژه‌های داخل کمانک درست است؟

۴۹ شاعران در دوره بیداری به انعکاس خواستها و علایق (شخصی خود - توده مردم) پرداختند.

۵۰ در نثر دوره بیداری، واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا (کمتر - بیشتر) می‌شود.

۵۱ در کدامیک از مصراع‌های زیر، کلمه "سو" کوتاه تلفظ نمی‌شود؟

الف) روزه یک‌سو شد و عید آمد و دلها برخاست

ب) آمد سوی کعبه سینه پرچوش

۵۲ در کدامیک از واژگان بیت زیر، مصوت بلند "ی"، همواره کوتاه است؟

"هرگز وجود حاضرغایب شنیده‌ای؟ / من در میان جمع و دلم جای دیگر است"

۵۳ تقطیع ترکیب "دل‌پاک" به صورت "— — —" با کدام اختیار زبانی مطابقت دارد؟

۵۴ در بیت "نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری؟ / کزان جانب که او باشد، صبا عنبرفشان آید":

الف وزن بیت را بنویسید.

ب شاعر در سه رکن از اختیارات شاعری بهره برده است؛ پایه‌های آوایی هریک از این ارکان را جداگانه مشخص کنید.

۵۵ شاعر در مصرع اول بیت زیر کدام "واو" را "مصوت بلند" به حساب نیاورده است؟

من و تو غافلیم و ماه و خورشید / بر این گردون گردان نیست غافل

۵۶ باتوجه به بیت "سوی لشکر آفریدون شدند / از نزدیک ضحاک بیرون شدند" به سؤالات پاسخ دهید:

الف به چه دلیل واژه "سو" به شکل "س" تلفظ می‌شود؟

ب در پایه‌های آوایی اول و دوم مصرع نخست، چه نوع "اختیار شاعری زبانی یکسانی" به کار رفته است؟

۵۷ باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را / از نازکی آزار رساند بدنش را"

الف) مصرع اول بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) ارکان معادل بیت را به گونه‌ای بنویسید که "همسان" باشد.

ج) در هریک از مصراع‌ها، یک اختیار شاعری زبانی مشخص کنید.

تقطیع هجایی نمونه‌های زیر، با کدام اختیار شاعری مطابقت دارد؟

۵۸ گیسوی او (— U —)

۵۹ سرافرازی (— — — U)

۶۰ باتوجهبه بیت "چيست اين سقف بلند ساده بسيار نقش
الف) وزن بیت را بنویسید.

ب) یک اختیار شاعری زبانی در مصراع اول مشخص کنید.

۶۱ در بیت زیر اختیارات زبانی را با ذکر شماره هجا نشان دهید.

"سوی چاره گشتم ز بیچارگی
الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه

۶۲ در کدامیک از ابیات زیر، هر سه اختیار زبانی (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه - حذف همزه - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند) به کار رفته است؟

الف) سعدی نظر از رویت کوتاه نکند هرگز
ب) پس سوی کاری فرستاد آن دگر

ب) پس سوی کاری فرستاد آن دگر
تا از این دیگر شود او باخبر

۶۳ در بیت "در دام فتاده آهویی چند
محکم شده دست و پای در بند":

الف) چرا مصوت بلند / و / در کلمه "آهو" کوتاه تلفظ شده است؟

ب) شاعر در واژه "آهو" از کدام اختیار شاعری داخل کمانک مقابل، استفاده کرده است؟ (وزنی - زبانی)

پ) چند هجای کشیده (بدون توجه به اختیارات شاعری) در بیت وجود دارد؟

۶۴ نمونه‌های زیر، به صورتی که بین دو کمانک تقطیع شده‌اند، با کدام نوع اختیار شاعری مطابقت دارد؟

الف) نیاز من (U — U)

ب) تو گفتی (— — —)

۶۵ در بیت "هوای حوصله‌ام تا همیشه بارانی است
که مشمت سرخ من اکنون به وضع بحرانی است" چند "حذف همزه" وجود دارد؟

۶۶ در بیت "با آنکه جیب و جام من از مال و می تهی است / ما را فراغتی است که جمشید جم نداشت":

الف) بخش‌های پدیدآورندهٔ لفونشر را بنویسید. (ذکر چهار مورد مدنظر است)

ب) نوع لفونشر را بنویسید.

۶۷ آرایهٔ ادبی "تضاد" بین کدام واژه‌های بیت زیر، برقرار است؟

"خانه‌ای کاو شود از دست اجانب آباد
ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت‌ال‌حزن است"

۶۸ باتوجهبه متن زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:

"... مخدوم مهربان من! از آن زمان که رشتهٔ مراودت حضوری گسسته و شیشهٔ شکیبایی از سنگ تفرقه و دوری شکسته، اکنون مدت دو سال افزون است که نه از طرف بریدی و سلامی و نه از اینجانب قاصدی و پیامی. طایر مکاتبات را پَر بسته و کلبهٔ مراودات را در بسته ..."

الف) نمونه‌ای از "سجع" در متن بالا بیابید و آن را بنویسید

ب) چند "اضافهٔ تشبیهی" در متن بالا به کار رفته است؟

۶۹

در بیت زیر به چه دلیل، آرایهٔ ادبی "متناقض‌نما" دیده می‌شود؟
ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوروژی / از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

۷۰

در بیت زیر "لفونشرها" را بیابید و آن‌ها را در جدول زیر بنویسید.
دل و کسورت جمع و معمور باد / ز مُلکت پراکندگی دور باد

الف

نشرها	لفها
(۱)	(۱)
(۲)	(۲)

۷۱

باتوجه به بیت زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید.
"از عفو و خشم تو دو نمونه است روز و شب / وز مهر و کین تو دو نمونه است شهد و سم"

الف

لفهای مصراع دوم را بنویسید.

ب

نوع لفونشر در مصراع اول، مرتب است یا مشوش؟

پ

اولین و سومین جفت‌واژه‌های متضاد را بیابید و بنویسید.

۷۲

باتوجه به بیت "گر ندیدی قبض و بسط عشق را بر یک بساط / گریهٔ مینا نگر خندیدن ساغر ببین"
الف) لف دوم و نشر اول را مشخص کنید.
ب) نوع لفونشر را بنویسید.

۷۳

قسمت‌های مشخص شده در بیت‌های زیر، چه آرایه‌ای را پدید آورده‌اند؟
الف) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد / دست غریق یعنی فریاد بی‌صداییم
ب) ما گرچه مرد تلخ شنیدن نه‌ایم؛ لیک / تلخی که از زبان تو آید، شنیدنی است

۷۴

باتوجه به دو بیت زیر، یک تفاوت "متناقض‌نما" با "تضاد" را ذکر کنید.
الف) ما با توایم و با تو نه‌ایم؛ اینت بوالعجب / در حلقه‌ایم با تو و چون حلقه بر دریم
ب) اینکه گاهی می‌زدم بر آب‌وآتش خویش را / روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع

۷۵

در هریک از ابیات زیر، چه نوع لفونشری به کار رفته است؟
الف) دل و کسورت جمع و معمور باد! ز ملکت پراکندگی دور باد!
ب) اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت / کشیدم، از تو کشیدم، شنیدم، از تو شنیدم

۷۶

هریک از آرایه‌های "تضاد" و "متناقض‌نما" برای کدامیک از نمونه‌های زیر مناسب است؟
الف) سخن در میان دو دشمن چنان گوی که اگر دوست گردند، شرم‌زده نباشی.
ب) ما در عصر احتمال به سر می‌بریم / در عصر شک و شاید / در عصر قاطعیت تردید / عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست.

۷۷

با ذکر دلیل ثابت کنید در بیت زیر آرایهٔ "متناقض‌نما" به‌کار رفته است.
می‌خورم جام غمی هر دم به شادی رخت / خرم آن کس کاو بدین غم شادمانی می‌کند

۷۸

در بیت: "روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر می‌ریزد آن زَر می‌زند"

الف

"لَف اول" کدام کلمه است؟

ب "نشر دوم" را بنویسید.

پ این نوع "لف و نشر" چه نام دارد؟

باتوجه به ابیات زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید. ۷۹

۱- منعم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش

من انس به سرو و گل و بادام گرفتم

۲- روی و چشمی دارم اندر مهر او

کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند

الف در کدام بیت "لفونشر نامرتب" (مشوش) به کار رفته است؟

ب در چه صورتی "لفونشر نامرتب" (مشوش) ایجاد می‌شود؟

پ به‌غیر از "لفونشر" چه آرایه‌ی مشترکی در این دو بیت به کار رفته است؟

۸۰ در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه‌ی ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (قسمت "ب" یک مورد اضافه است)

"الف"	"ب"
الف) هر کو نظری دارد با یار کمان‌ابرو	باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها
ب) به شهر عشق منم شهریار چون حافظ	منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن
ج) شاه ترکان سخن مدعیان می‌شنود	شرمی از مظلمه خون سیاوشش باد
د) مستانه کاش در حرم و دیر بگذری	تا قبله‌گاه مؤمن و ترسا کنم تو را
۵- تضمین	۴- مراعات نظیر
۳- تناقض	۲- لفونشر
۱- تلمیح	

۸۱ عبارت زیر چه کسی را معرفی می‌کند؟

"او از نویسندگان مشهور معاصر در حوزه نویسندگی کودکان و نوجوانان است. محورهای مثل قصه‌نویسی و قصه‌گویی از مهم‌ترین حوزه‌های فعالیت اوست. کتاب "مهاجر کوچک" از آثار او در حوزه قصه‌های کودک و نوجوان است."

۸۲ کتاب "ملاقات در شب آفتابی" اثر "علی مؤذنی" در کدام یک از حوزه‌های ادبیات جای می‌گیرد؟

۸۳ به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) اوج نویسندگی "سیمین دانشور" در کدام اثر او، نمایان است؟

ب) موضوع این اثر را بنویسید.

۸۴ مشخص کنید هریک از آثار ذکرشده در ستون "الف"، مربوط به نویسنده‌ی کدام یک از آثار مذکور در ستون "ب" است.

گروه "الف"	گروه "ب"
راه آب‌نامه	سه‌تار
دیدوبازدید	تلخ و شیرین
سبک‌شناسی	آتش خاموش
شهری چون بهشت	تاریخ تطوّر نظم فارسی

نام پدیدآورندگان آثار در ستون "الف" را به آثار در ستون "ب" وصل کنید. (در ستون "ب"، یک مورد اضافی است)

۸۵

"الف"	"ب"
الف) منظومه حیدر بابایه سلام	۱- حسن مقدم
ب) جعفرخان از فرنگ برگشته	۲- قیصر امین پور
ج) در کوچه آفتاب	۳- محمدحسین بهجت تبریزی
	۴- موسوی گرمارودی

۸۶

دو مورد از ویژگی‌های زبانی شعر زیر از "اخوان" را بیابید و بنویسید.

"سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر بر نیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / وگر دست محبت سوی کس یازی، / به‌اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است."

۸۷

نام آثار را در ستون "الف" به پدیدآورندگان آثار در ستون "ب" وصل کنید. (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

"الف"	"ب"
الف) ملاقات در شب آفتابی	۱- حسن مقدم
ب) مدیر مدرسه	۲- سیمین دانشور
ج) آتش خاموش	۳- علی مؤذنی
	۴- جلال آل‌احمد

۸۸

باتوجه به متن "فردای آن روز به خاطر آمد که دیروز یکدست از بهترین لباس‌های نودوز خود را به انضمام مایحتوی، یعنی آقای استادی مصطفی خان، به دست چلاق‌شده خودم از خانه بیرون انداخته‌ام، ولی چون تیری که از شست رفت باز نمی‌گردد، یک‌بار دیگر به کلام بلندپایه "از ماست که بر ماست" ایمان آوردم و پشت دستم را داغ کردم که تا من باشم دیگر پیرامون ترفیع رتبه نگردم." داستان کباب غاز، محمدعلی جمال‌زاده"

الف) یک "کنایه" در متن بیابید و معنی آن را بنویسید.

ب) آرایه "تضمین" را در متن پیدا کنید و بنویسید.

پ) بین واژه‌های "دست" و "شست" چه آرایه‌ای وجود دارد؟

ت) دو مورد از ویژگی‌های زبانی نثر جمال‌زاده را بنویسید.

نام پدیدآورندگان آثار را در ستون "الف" به آثار در ستون "ب" وصل کنید. (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

"الف"	"ب"
الف) سید علی موسوی گرمارودی	۱- آگه بابا بمیره
ب) جلال آل احمد	۲- تلخ و شیرین
ج) محمدرضا سرشار	۳- گوشوارهٔ عرش
	۴- خسی در میقات

سرودهٔ زیر از "پروین اعتصامی" را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱- محتسب مستی به ره دید و گریبانش گرفت مست گفت: "ای دوست، این پیراهن است افسار نیست"
- ۲- گفت: "مستی، زان سبب افتان و خیزان می‌روی" گفت: "جرم راه رفتن نیست، ره هموار نیست"
- ۳- گفت: "می‌باید تو را تا خانهٔ قاضی بزم" گفت: "رو، صبح آی، قاضی نیمه‌شب بیدار نیست"
- ۴- گفت: "نزدیک است والی را سرای، آنجا شویم" گفت: "والی از کجا در خانهٔ خمار نیست؟"
- ۵- گفت: "دیناری بده پنهان و خود را وارهان" گفت: "کار شرع، کار درهم و دینار نیست"

الف

شاعر در گفتگوی بین "محتسب" و "مست" از کدام شیوه شعری استفاده کرده است؟

ب

دو مورد "ویژگی زبانی" را در بیت چهارم بیابید و بنویسید.

پ

محتوای شعر پروین را از نظر فضای کلی (سطح فکری) بررسی کنید. (سه مورد)

نام آثار در ستون "الف" را به پدیدآورندگان آثار در ستون "ب" وصل کنید. (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

"الف"	"ب"
الف) مدار صفر درجه	۱- مهدی اخوان ثالث
ب) ضیافت	۲- احمد محمود
ج) آخر شاهنامه	۳- سید علی موسوی گرمارودی
	۴- سید مهدی شجاعی

کدامیک از موارد ستون "ب" به جملات ستون "الف" مربوط است. (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه "الف"	گروه "ب"
۱) روح حماسی اشعار دوران مقاومت که با موجی از عرفان آمیخته شده است، موجب تحوّل و رمان‌نویسی دگرگونی زبان و ..... می‌شود. ۲) سال‌های پس از جنگ، دوران اوج شکوفایی ..... در ایران بود.	رمان‌نویسی ترجمهٔ داستان محتوای شعر

هریک از توضیحات زیر مربوط به کدامیک از ویژگی‌های زبانی، ادبی و فکری شعر ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی است؟

الف مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است.

ب صور خیال جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره قبل نیستند.

۹۴ باتوجه به متن زیر از "جلال آل احمد" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"آخر چرا تصادف کردی؟..." مثل اینکه سؤال را از او کردم، اما وقتی دیدم نمی‌تواند حرف بزند، خودم را به‌عنوان او دم چک گرفتم: "آخر چرا؟" به چنان عتابی و خطابی این‌ها را می‌گفتم که چشمم به دکتر کشیک افتاد. "مرده‌شورتون بیره، ساعت چهار تا حالا از تن این مرد خون میره، حیفتون نیومد؟..." دستی روی شانهم نشست و فریادم را خواباند. برگشتم. پدرش بود. با همان هیكل و همان قیافه. نیمه همان سیب اما سوخته‌تر و پلاسیده‌تر ... و تازه داشت گل از گلم می‌شکفت که شنیدم: - آقا کی باشند؟ این را همان دکتر کشیک گفت که من باز سوار شدم: - "مرا می‌گید آقا؟ من هیشکی. یک آقا مدیر کوفتی. این هم معلّم. نواله تاریخ تشریح شما..." که یک‌مرتبه عقل هی زد که "پسر خفه شو!" و خفه شدم. دلم می‌خواست یک کلمه دیگر بگویم. یک کنایه بزنم، یک لبخند، کوچک‌ترین نیش....

الف توصیف جزئی رفتار و خصوصیات افراد از ویژگی‌های داستان جلال آل احمد است. نمونه‌ای از آن را در متن بیابید و بنویسید.

ب معانی کنایه‌های زیر را بنویسید.

۱- گل از گلم می‌شکفت:

۲- خودم را دم چک گرفتم:

پ یکی از ویژگی‌های سبکی نویسنده به‌کارگیری "حذف فعل است". یک مورد در متن بالا پیدا کنید و بنویسید.

ت دو مورد از ویژگی‌های شاخص نثر دوره معاصر تا انقلاب اسلامی را در متن بالا بنویسید.

۹۵ واژه‌های "که" (L) و "نیست" (L-) در کجای مصراع با کلمه "بد" (-) برابر است؟ این اختیار از کدام نوع است؟

۹۶ پس از تقطیع هجایی بیت زیر، هجاهای معادل در دو مصراع را مقایسه کنید؛ و دو اختیار "وزنی" به‌کاررفته در بیت را بیابید و در مورد آن بنویسید.

"چرخ برهم زرم ار غیر مرادم گردد من نه آنم که زبونی کشم از چرخ فلک"

۹۷ باتوجه به بیت "کیسه هنوز فربه است، با تو از آن قوی دلم چاره چه خاقانی اگر، کیسه رسد به لاغری"

الف) در کدام رکن بیت اختیار وزنی صورت گرفته است؟ نوع آن چیست؟

ب) کاربرد این قابلیت، تنها در چه وزن‌هایی رخ می‌دهد؟

۹۸ در بیت: "چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست سخن‌شناس نه‌ای جان من خطا اینجاست"

اختیار وزنی "ابدال" در کدام قسمت آن به کار رفته است؟

۹۹ باتوجه به بیت: "کیسه هنوز فربه است، با تو از آن قوی دلم چاره چه خاقانی اگر، کیسه رسد به لاغری"

الف) در چندمین رکن مصراع دوم به‌جای (L - L -) "مفاعلن"، (L - L -) "مفتعلن" آمده است؟

ب) نام این اختیار شاعری وزنی چیست؟

۱۰۰ باتوجه به بیت "می‌کوش به هر ورق که خوانی کان دانش را تمام دانی" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) کدام اختیار وزنی در بیت به کار رفته است؟

د) وزن بیت چیست؟

۱۰۱ با در نظر گرفتن بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید:

همین حکایت، روزی به دوستان برسد که سعدی از پی جانان برفت و جان انداخت

الف) مصرع دوم را تقطیع هجایی کنید.

ب) در آخرین هجای بیت، کدام نوع اختیار شاعری به کار رفته است؟

پ) اختیار شاعری وزنی مشترک هر دو مصراع را بنویسید.

۱۰۲) باتوجه به بیت "یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم دولت صحبت آن مونس جان ما را بس" به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌هایی هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن بیت چیست؟

د) یک اختیار "وزنی" این بیت را بنویسید.

۱۰۳) برای هریک از ابیات زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک را انتخاب کنید.

(همسان دولختی - ناهمسان)

الف) تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار

ب) من به زبان اشک خود می‌دهمت سلام

که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند

و تو بر سر آتش دلم همچو زبانه می‌روی

۱۰۴) "وزن‌واژه" شعر زیر را بنویسید.

"بیا رهتوشه برداریم / قدم در راه بی‌برگشت بگذاریم / ببینیم آسمان "هرکجا" آیا همین رنگ است؟"

۱۰۵) باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماست شکسته باد کسی کاین چنین‌مان می‌خواست"

الف) نشانه‌های هجایی مصراع دوم بیت را بنویسید.

ب) کاربرد کدام اختیارات شاعری "وزنی" در مصراع دوم، مشهود است؟ (ذکر دو مورد مدنظر است)

۱۰۶) شاعر در کدام رکن از مصراع‌های بیت زیر از اختیار شاعری وزنی "ابدال" استفاده کرده است؟

خسروان قبله حاجات جهانند ولی سبیش بندگی حضرت درویشان است

۱۰۷) در کدام بیت، اختیار وزنی "آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن" به کار رفته است؟

الف) یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد

ب) یوسف گم‌گشته بازآید به کنعان غم مخور

به وداعی دل غم‌دیده ما شاد نکرد

کلبه احزان شود روزی گلستان غم مخور

۱۰۸) در بیت زیر یک "اختیار وزنی" بیابید و نوع آن را بنویسید.

"دلم شکسته‌تر از شیشه‌های شهر شماست شکسته باد کسی کاین چنین‌مان می‌خواست"

۱۰۹) در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (قسمت "ب" یک مورد اضافه است)

"ب"	"الف"
ایهام اغراق متناقض‌نما تضمین لفونشر	۱) هرگز وجود حاضر غایب شنیده‌ای؟ ۲) اگر سنت اوست نوآوری، نگاهی هم از نو به سنت کنیم ۳) دل و کشور جمع و معمور باد ز ملکت پراکندگی دور باد ۴) آن فرومایه هزار من سنگ بردارد و طاقت یک حرف نمی‌آرد.

۱۱۰

در بیت: "چنان سایه گسترده بر عالمی که زالی نیندیشد از رستمی":

الف) در کدام واژه آرایه "ایهام تناسب" به کار رفته است؟

ب) واژه موردنظر با کدام کلمه "تناسب" دارد؟

۱۱۱

در بیت "اگر سنت اوست نوآوری نگاهی هم از نو به سنت کنیم" واژه "از نو" ایهام دارد؛ معانی مختلف آن را بنویسید.

۱۱۲

باتوجه به "ایهام تناسب" به کاررفته در بیت زیر:

"ز شور عشق، دل خویش چون سبک سازیم نمک جدا به چه تدبیر از این کباب کنیم"

الف) واژه "شور" در این بیت به معنی ..... است؛ و معنی دیگر آن "....." است.

ب) در معنایی که موردنظر نیست، واژه شور با "....." تناسب دارد.

۱۱۳

در بیت: "روی خوبت آیتی از لطف پر ما کشف کرد / زان زمان جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما"

الف

کدام واژه، آرایه "ایهام تناسب" را به وجود آورده است؟

ب

این واژه با کدام کلمه در بیت، "تناسب" برقرار کرده است؟

۱۱۴

در بیت "پرستش به مستی است در کیش مهر برون اند زین جرگه هشیارها":

الف) کدام واژه، آرایه ایهام تناسب" پدید آورده است؟

ب) این واژه با کدام کلمه در بیت، "تناسب" دارد؟

۱۱۵

در ابیات زیر، دو آرایه مشترک بیابید.

۱) "بی مهر رُخت روز مرا نور نمانده است وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است"

۲) "چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهره زردی است"

۱۱۶

چگونه به وجود آرایه "ایهام تناسب" در واژه "هزار" پی می‌بریم؟

"گر هزار است بلبل این باغ همه را نغمه و ترانه یکی است"

۱۱۷

در شعر "نگران با من استاده سحر / صبح می‌خواهد از من / کز مبارک دم او آورم این قوم به جان باخته را / بلکه خبر":

الف) کدام واژه آرایه "ایهام" را پدید آورده است؟

ب) دو معنی این واژه را بنویسید.

۱۱۸

بخش‌های مشخص شده در ابیات زیر، کدام "آرایه معنوی" را پدید آورده است؟

الف) عرضه کردم دو جهان بر دل کارافتاده به جز از عشق تو باقی همه فانی دانست

ب) فلک در خاک می‌گلتید از شرم سرافرازی اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را

۱۱۹

باتوجه به ابیات زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

۱) گفتم که بوی زلفت گمراه عالم کرد گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید

۲) یکی را حکایت کنند از مُلوک که بیماری رشته کردش چو دوک

الف) در کدام بیت آرایه ایهام وجود دارد؟

ب) با ذکر واژه ایهام‌دار، معانی مختلف آن را بنویسید.

۱۲۰

باتوجه به آرایه "ایهام"، مصراع دوم بیت زیر را به دو شکل معنی کنید.

"چون جام شفق موج زند خون به دل من با این همه دور از تو مرا چهره زردی است"

۱۲۱

در بیت "ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد":

الف

کدام واژه ایهام دارد؟

ب

معانی واژه ایهامی آن را بنویسید.

۱۲۲ مناسبترین آرایه برای تصویرآفرینی در حماسه چیست؟ کدامیک از ابیات زیر، دربردارنده این آرایه است؟

الف) به کردار افسانه از هر کسی شنیدم همی داستانت بسی

ب) به تنها یکی گور بریان کنی هوا را به شمشیر، گریان کنی

۱۲۳ کدام آرایه ادبی، مناسبترین ابزار برای تصویرآفرینی در حماسه است؟ این آرایه را در بیت زیر بیابید.

چو بوسید پیکان سرانگشت اوی گذر کرد بر مهره پشت اوی

۱۲۴ باتوجه به متن زیر از "عبدالحسین زرین کوب" به پرسشها پاسخ دهید.

"این تنگ‌عیشی برای او (مولوی) نوعی ریاضت نفسانی بود؛ ناشی از خست و خشک‌دستی نبود. از زندگی فقط به قدر ضرورت تمتع می‌برد. بیش از قدر ضرورت را موجب دور افتادن از خط سیر روحانی خویش می‌یافت.

الف) یک کنایه در متن بیابید و معنی آن را بنویسید.

ب) رابطه بین واژه‌های "تنگ‌عیشی و تمتع" چیست؟

۱۲۵ چرا در ادبیات معاصر تا انقلاب اسلامی، واحد شعر بیشتر "بند" است نه "بیت"؟

۱۲۶ در شعر سنتی دوره انقلاب اسلامی، تقلید و تمایل به کدام سبک‌های شعری زیاد است؟

۱۲۷ در سطح فکری شعر دوره انقلاب، وضعیت حماسه و عرفان چگونه است؟

۱۲۸ هریک از ویژگی‌های زیر، مربوط به کدامیک از قلمروهای سه‌گانه "شعر انقلاب اسلامی" است؟

الف) آشنایی‌زدایی و روی آوردن به ترکیب‌های بدیع و بی‌سابقه.:

ب) بعد از پیروزی انقلاب، قالب‌های سنتی موردتوجه قرار گرفت.:

۱۲۹ هر یک از جملات زیر، مربوط به کدامیک از ویژگی‌های (زبانی - ادبی - فکری) است؟

الف) در دهه هشتاد شاهد داستان‌نویسی (مینی‌مال) و مدرن‌نویسی هستیم.

ب) موضوع شعر در ادبیات معاصر، محدود نیست و بسیار تنوع دارد و شاعر برای انتخاب موضوع آزاد است.

هریک از موارد زیر مربوط به کدام ویژگی (زبانی - ادبی - فکری) شعر "ادبیات دوره معاصر تا انقلاب اسلامی" است؟

۱۳۰ جمله‌بندی‌های ساده در شعر معاصر کاملاً چشمگیر است.

۱۳۱ مدح و ذم و هجو در شعر این دوره بسیار کم است.

۱۳۲ گرایش به "نماد" در تصاویر شعری بیشتر می‌شود.

۱۳۳ کدامیک از موارد ستون "ب" به جملات ستون "الف" مربوط است؟ (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه الف	گروه ب
۱) در شعر ادبیات معاصر، انتخاب وزن، متناسب با لحن..... گفتار و زبان شعر است.	مصنوع
۲) گونه‌های نثر فنی و ..... در نثر ادبیات دوره معاصر جایگاهی ندارد.	بینابین
۳) در نثر دوره انقلاب اسلامی، زبان داستان‌ها به‌ویژه در زمان جنگ بیشتر ..... است.	عامیانه
	طبیعی

۱۳۴ در بررسی سبک‌شناسی شعر زیر، هر گزاره، مربوط به کدام‌یک از سطوح "زبانی، ادبی یا فکری" ادبیات انقلاب اسلامی است؟

"سرایا اگر زرد و پژمرده‌ایم ولی دل به پاییز نسپرده‌ایم
چو گلدان خالی لب پنجره پر از خاطرات ترک‌خورده‌ایم"
(قیصر امین‌پور)

الف "خاطرات ترک‌خورده"، یک ترکیب بدیع و بی‌سابقه است.

ب شاعر در این سروده از واژه‌های نمادین مانند "پاییز" بهره برده است.

۱۳۵ در سروده زیر، شاعر با بیانی نمادین، به ترسیم فضای جامعه در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی پرداخته است؛ چهار مورد از عناصر

واژگانی این سروده را که اسباب خلق این تصاویر نمادین شده، بنویسید.

پیش از تو آب، معنی دریا شدن نداشت   شب مانده بود و جرئت فردا شدن نداشت
بسیار بود رود در آن برزخ کبود   اما دریغ! زهره دریا شدن نداشت
در آن کویر سوخته، آن خاک بی‌بهار   حتی علف اجازه زیبا شدن نداشت"

پاسخ مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.

۱۳۶ ابهام در شعر معاصر پسندیده است و (معنی‌آفرینی - معنی‌گریزی) از ویژگی‌های شعر این دوره است.

۱۳۷ گرایش به (خیال‌بندی - واقع‌گرایی) شعر برخی شاعران دوره انقلاب اسلامی را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است.

درستی و نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

۱۳۸ در نثر دوره انقلاب اسلامی، گرایش به برخی قالب‌ها مانند خاطره، قطعه ادبی و سفرنامه از رواج افتاد.

درست نادرست

۱۳۹ ابهام در شعر معاصر پسندیده است و معنی‌گریزی از ویژگی‌های شعر این دوره است.

درست نادرست

۱۴۰ تفکر "اومانیسم" که در آثار قبل از انقلاب وجود داشت، گاهی در برخی از آثار بعد از انقلاب به‌گونه‌ای کمرنگ مشاهده می‌شود.

درست نادرست

۱۴۱ باتوجه‌به شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"در شب تیره دیوانه‌ای کاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در دره سرد و خلوت نشسته / همچو ساقه گیاهی فسرده / می‌کند داستانی
غم‌آور..."

الف) این سروده، از منظومه ..... به‌عنوان "بیانیه شعر نو" است.

ب) یک ویژگی "ادبی" این شعر را بنویسید.

۱۴۲ نام کامل بحر بیت زیر را بنویسید.

"ای مست شبرو کیستی؟ آیا مه من نیستی؟
گر نیستی، پس چیستی؟ ای همدم تنهای دل"

الف) با مقایسه دو شعر زیر، یک ویژگی مشترک آن‌ها را بنویسید.

ب) قالب شعر "ملک الشعراء بهار" چیست؟

- ۱) قیاقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ‌کسی نیست که در بیشه عشق /
 قهرمانان را بیدار کند "سهراب سپهری"
 ۲) پروانه و شمع و گل شبی آشفتنند / در طرف چمن
 وز جور و جفای دهر باهم گفتند / بسیار سخن
 شد صبح، نه پروانه به‌جا بود و نه شمع / ناگاه صبا
 بر گل بوزید و هر دو باهم رفتند / من ماندم و من "ملک الشعراء بهار"

نام وزن متناسب با هر بیت را از ستون مقابل بیابید و بنویسید. (نام یک وزن اضافی است)

وزن	بیت	
رمل مثنی محذوف	محمد کافرینش هست خاکش هزاران آفرین بر جان	الف
هزج مسدس محذوف	چنان سایه گسترد بر عالمی که زالی نیندیشد از پاکش رستمی	ب
مقارب مثنی محذوف		

با مقایسه دو شعر زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

- ۱) میان مشرق و مغرب ندای محتضریست / که گاه می‌گوید / من از ستاره دنباله‌دار می‌ترسم.
 ۲) چون درختی در صمیم سرد و بی‌ابر زمستانی / هرچه برگم بود و بارم بود / ... ریخته است.

الف) وزن کدام شعر، "ناهمسان" است؟

ب) مصراع اول شعر دوم چند رکن دارد؟

پ) وزن واژه معادل پایه‌های آوایی مصراع "که گاه می‌گوید" را بنویسید.

نام بحر حاصل از تکرار وزن زیر را به‌طور کامل بنویسید.

"فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلن"

شعر زیر در چه قالبی سروده شده است؟ یکی از ویژگی‌های این نوع شعر را بنویسید.

"پروانه و شمع و گل شبی آشفتنند
 در طرف چمن
 وز جور و جفای دهر باهم گفتند
 بسیار سخن"

باتوجه به قسمت مشخص شده در شعر زیر، به پرسش‌های مربوط به آن پاسخ دهید.

- "و به آنان گفتم / هرکه در حافظه چوب ببیند باغی، / صورتش در وزش بیشه شور ابدی خواهد ماند. / هرکه با مرغ هوا دوست شود، /
 خوابش آرام‌ترین خواب جهان خواهد بود."
 الف) چند پایه آوایی وجود دارد؟
 ب) یک هجای کشیده بیابید و بنویسید.

نام بحر کدام‌یک از ابیات زیر، "رمل مثنی سالم" است؟

- الف) هر که چیزی دوست دارد، جان و دل بر وی گمارد
 هر که محرابش تو باشی، سر ز خلوت بر ندارد
 ب) شیرمردی باید این ره را شگرف
 زان که ره دور است و دریا ژرف ژرف

۱۵۰ نام "قالب" هر يك از اشعار زير را بنويسيد.

الف "می‌تراود مهتاب / می‌درخشد شبتاب / نیست یک‌دم شکند خواب به چشم کس و لیک / غم این خفته چند / خواب در چشم ترم می‌شکند"

ب هر لحظه به شکلی بت عیار برآمد
دل برد و نهان شد
هر دم به لباسی دگر آن یار برآمد
گه پیر و جوان شد

۱۵۱ با ذکر دو دلیل ثابت کنید شعر زیر در قالب "نیمایی" سروده شده است.

تو را من چشم در راهم، شباهنگام / که می‌گیرند در شاخ تلاجن، سایه‌ها رنگ سیاهی / وز آن دل‌خستگانت راست، اندوهی فراهم / تو را من چشم در راهم..."

"وزن واژه" هریک از مصراع زیر را بنویسید.

۱۵۲ نسیم صبح را گفتم که با او جانبی داری

۱۵۳ با من بگو تا کیستی، مهری بگو، ماهی بگو

۱۵۴ "پایه‌های آوایی" مصراع آخر شعر زیر را بنویسید.

"هست شب یک شب دم کرده و خاک / رنگ رخ باخته است / باد، نوباوه ابر از بر کوه / سوی من تاخته است."

۱۵۵ باتوجه‌به ابیات زیر بحر مناسب هر بیت را از داخل کمانک انتخاب کنید. (یک مورد اضافه است)

(رجز مربع سالم - هزج مسدس محذوف - رمل مثنیٰ سالم)

الف) هرکه چیزی دوست دارد، جان‌ودل بر وی گمارد هرکه محرابش تو باشی، سر زخوت برنیارد
ب) نخستین بار گفتش کز کجایی بگفت از دار ملک آشنایی

۱۵۶ باتوجه‌به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید.

"من ندانم به نگاه تو چه رازی است نهان
که من آن راز توان دیدن و گفتن نتوان"

الف) بیت را تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

ج) وزن بیت را بنویسید.

د) یک اختیار "وزنی" مشخص کنید.

۱۵۷ باتوجه‌به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید:

یاری اندر کس نمی‌بینیم یاران را چه شد؟
دوستی کی آخر آمد، دوست‌داران را چه شد؟

الف) مصراع اول را تقطیع هجایی کنید.

ب) نام بحر عروضی بیت را بنویسید.

۱۵۸ شعر زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید

من نمازم را وقتی می‌خوانم / که اذانش را باد گفته باشد / سر گلدسته سرو / من نمازم را پی تکبیرة الاحرام علف می‌خوانم / پی قد قامت موج / کعبه‌ام بر لب آب / کعبه‌ام زير اقاقی‌هاست / ...

الف) یک استعارهٔ مکنیه (بالکنایه) در شعر بالا بیابید و آن را بنویسید.

ب) اولین رکن عروضی منظومهٔ بالا چیست؟

هریک از آرایه‌های ادبی گروه "ب" به کدامیک از بیت‌های گروه "الف" مرتبط است؟ (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه ب	گروه الف
مراعات نظیر لفونشر ایهام تناسب اسلوب معادله تضمین حسن آمیزی	الف) یک روز که خسرو زنگ قرآن در شهناز شوری به پا کرده بود، مدیر مدرسه آواز او را شنید. ب) سپهد پرستنده را گفت گرم ج) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی د) فرورفت و بر رفت روز نبرد ه) از اسب پیاده شو، بر نطع زمین زخ نه سخن‌های شیرین به آوای نرم من از آن روز که در بند توأم، آزادم" به ماهی نم خون و بر ماه گرد زیر پی پیلش بین شهمات شده نُعمان

۱۶۰

الف) کدام آرایه مشترک (به جز مراعات نظیر) در موارد زیر، "موسیقی معنوی" ایجاد کرده است؟
ب) چگونه به وجود این آرایه پی برده‌اید؟

۱) خط شکسته را محکم‌تر و بامزه‌تر از دیگران می‌نوشت.

۲) افسوس موها، نگاه‌ها به عبث / عطر لغات شاعر را تاریک می‌کنند.

۱۶۱

با ذکر دو دلیل ثابت کنید آرایه "اسلوب معادله" در بیت زیر وجود دارد؟
"بیکمالی‌های انسان از سخن پیدا شود پسته بی‌مغز چون لب وا کند، رسوا شود"

۱۶۲

در هر یک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

گروه ب	گروه الف
اغراق	۱) همه غیبی تو بدانی، همه عیبی تو بیوشی همه بیشی تو بکاهی، همه کمی تو فزایی
تضاد	۲) از آن مرد دانا دهان دوخته است که بیند که شمع از زبان سوخته است
ایهام	۳) میشناسمت / چشمهای تو میزبان آفتاب صبح سبز باغهاست / میشناسمت
اسلوب معادله	۴) عهد کردی که کشی فرصت خود را روزی فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش مکن
حسن تعلیل	

۱۶۳

بیت زیر نمونه کاربرد آرایه "حسن تعلیل" است. دلیل هنری و غیرواقعی آن را بنویسید.
"خمیده‌پشت از آن گشتند پیران جهان دیده که اندر خاک می‌جویند ایام جوانی را"

آرایه درست هر یک از ابیات زیر را از درون کمانک برگزینید.

۱۶۴

گوش ترخمی کو، کز ما نظر نپوشد؟ دست غریق یعنی: فریاد بی‌صداییم" (متناقض نما - تلمیح)

۱۶۵

بر لب کوه جنون، خنده شیرین بهار
نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت (تضاد - حسن آمیزی)

۱) به سان رهنوردانی که در افسانه‌ها گویند / گرفته کوله‌بار زاده بر دوش / فشرده چوب‌دست خیزران در مشت / گهی پرگویی و گه خاموش / در آن مه‌گون فضای خلوت افسانگی‌شان راه می‌پویند / ما هم راه خود را می‌کنیم آغاز / سه ره پیداست ... من اینجا بس دلم تنگ است / و هر سازی که می‌بینم بدآهنگ است / بیا ره‌توشه برداریم / قدم در راه بی‌برگشت بگذاریم / ببینیم آسمان هر کجا آیا همین رنگ است؟ / ... (اخوان ثالث)

۲) قایقی خواهم ساخت / خواهم انداخت به آب / دور خواهم شد از این خاک غریب / که در آن هیچ‌کسی نیست که در بیشه عشق / قهرمانان را بیدار کند / قایق از تور تهی / و دل از آرزوی مروارید / همچنان خواهم راند ... (سهراب سپهری)

الف هر دو شاعر، در منظومه‌های خود از نظر "قلمرو فکری" به طرح چه موضوع مشترکی پرداخته‌اند؟

ب نام بحر عروضی منظومه شماره یک چیست؟

آرایه مناسب هر بیت را از کمانک مقابل آن انتخاب کنید.

۱۶۷ زمانه از ورق گل، مثال روی تو بست / ولی ز شرم تو در غنچه کرد پنهانش (ایهام تناسب - حسن تعلیل)

۱۶۸ از صدای سخن عشق ندیدم خوش‌تر / یادگاری که در این گنبد دوار بماند (حس آمیزی - ایهام)

۱۶۹ سفر برون کند ز مرد، خامی‌ها / کباب، پخته نگردد مگر به گردیدن (تضمین - اسلوب معادله)

۱۷۰ آرایه‌های ادبی "حسن تعلیل، حس آمیزی، اسلوب معادله و ایهام تناسب" به ترتیب در کدام گزینه‌ها به کار رفته‌اند؟

الف) لب و دندان سنایی همه توحید تو گوید / مگر از آتش دوزخ بودش روی رهایی

ب) دخل بی‌جا همه‌جا در سخنم می‌آید / این مگس لازم شیرینی گفتار من است

پ) گریه دائم سیاهی را نبرد از بخت من / زاغ را بسیاری باران نسازد پر، سپید

ت) باران همه بر جای عرق می‌چکد از ابر / پیداست که از روی لطیف تو حیا کرد

۱۷۱ شاعر در کدام بیت، برای آفرینش "حس آمیزی" از آمیختگی حواس ظاهری با امور ذهنی و انتزاعی بهره برده است؟

الف) از این شعر تر شیرین ز شاهنشاه عجب دارم / که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمی‌گیرد؟

ب) نیست پروا تلخکامان را ز تلخی‌های عشق / آب دریا در مذاق ماهی دریا خوش است

۱۷۲ یک ویژگی "فکری" شعر زیر را بنویسید.

"آغوش سحر تشنه دیدار شماس" / مهتاب، خجل ز نور رخسار شماس

خورشید که در اوج فلک، خانه اوست / همسایه دیواربه‌دیوار شماس

۱۷۳ شعر زیر:

"آن کیست که تقریر کند حال گدا را / در حضرت شاهی؟

کز غلغل بلبل چه خبر باد صبا را / جز ناله و آهی؟"

الف) در چه "قالبی" سروده شده است؟

ب) این قالب شعری، با کدام‌یک از قالب‌های شعر فارسی، شباهت دارد؟

۱۷۴ برای بیت زیر دو آرایه ادبی بنویسید.

"فکر شنبه تلخ دارد جمعه اطفال را / عشرت امروز بیاندیشه فردا، خوش است"

۱۷۵ در شعر: "رود می‌نالد / جغد می‌خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می‌تراود ز لبم قصه سرد" / دلم افسرده در این تنگ غروب"

الف) آرایه قسمت مشخص شده چه نام دارد؟

ب) چگونه به وجود این آرایه، پی برده‌اید؟

گروه ب	گروه الف
متناقض‌نما تضمین حس آمیزی	(۱) گر چه گاهی شهابی / مشق‌های شب آسمان را / زود خط می‌زد و محو می‌شد / باز در آن هوای مه‌آلود / پاک‌کن‌هایی از ابر تیره / خط خورشید را پاک می‌کرد
مراعات نظیر	(۲) گوش ترخمی کو کز ما نظر نپوشد (۳) دلم گرفته از این روزها دلم تنگ است
اغراق	(۴) سپهد پرستنده را گفت گرم (۵) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم
اسلوب معادله	دست غریق یعنی فریاد بی‌صدایم میان ما و رسیدن هزار فرسنگ است سخن‌های شیرین به آوای نرم کز نسیمش "بوی جوی مولیان آید همی"

باتوجه به بیت: "قطع زنجیر ز مجنون تو نتوان کردن / موج جزو بدن آب روان می‌باشد":

الف) عبارت زیر درست است یا نادرست؟

"بیدل" در مصراع "دوم"، "جدایی‌ناپذیری موج از آب را معادل و تأییدی برای مفهوم جدایی‌ناپذیری زنجیر از عاشق مجنون (دیوانه) بیان کرده است.

ب) نام آرایه مناسب بیت باتوجه به توضیح قسمت "الف" چیست؟

ج) این آرایه بر پایه ..... است.

در هر یک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

گروه "ب"	گروه "الف"
تضاد تضمین اسلوب معادله لف و نشر اغراق	(۱) حافظ از جور تو، حاشا که بگرداند روی "من از آن روز که در بند توام، آزادم" (۲) موج ز خود رفته‌ای تیز خرامید و گفت (۳) برهنه چو تیغ تو بیند عقاب (۴) عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را
	هستم اگر می‌روم گر نروم نیستم نیارد به نخجیر کردن شتاب دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را

بیت: "دستم نداد قوت رفتن به پیش دوست / چندی به پای رفتم و چندی به سر شدم"

الف) تقطیع هجایی کنید.

ب) نشانه‌های هجایی آن را بگذارید.

پ) وزن بیت را بنویسید.

در هر یک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ (در ستون "ب" یک مورد اضافی است)

گروه "الف"	گروه "ب"
(۱) آیین طریق از نفس پیرمغان یافت (۲) درنیابد حال پخته هیچ خام (۳) گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را (۴) مَنَعَم مکن از دیدن قد و رخ و چشمش	آن خضر که فرخنده پیاش نام نهادند پس سخن کوتاه باید؛ والسلام از نازکی آزار رساند بدنش را من انس به سرو و گل و بادام گرفتم
تضاد	تلمیح
لف و نشر	متناقض نما
اغراق	

آرایه‌های "اسلوب معادله" و "حس آمیزی" را در ابیات زیر بیابید و دلیل تشخیص خود را برای هر مورد بنویسید.

الف) آسمان فریبی آبی‌رنگ شد.

ب) سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای
شعله را زود نشانند به خاکستر خویش

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ "قسمت" "ب" یک مورد اضافه است.

"الف"	"ب"
الف) شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل ب) بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار ج) اگرچه نقش دیوارم به‌ظاهر از گران‌خوابی	کجا دانند حال ما سبک‌باران ساحل‌ها نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت اگر رنگ از رخ گل می‌پرد، بیدار می‌گردم
۱- اغراق	۲- حسن تعلیل
	۳- تلمیح
	۴- مراعات نظیر

باتوجه به بیت "آب آتش فروز، عشق آمد

آتش آب‌سوز عشق آمد" پایه‌های آوایی، نشانه‌های هجایی و وزن شعر را در

جدول زیر قرار دهید.

پایه‌های آوایی	
نشانه‌های هجایی	
وزن شعر	

در هریک از بیت‌های گروه "الف" کدام آرایه ادبی گروه "ب" به کار رفته است؟ "قسمت" "ب" یک مورد اضافه است.

"الف"	"ب"
الف) از آن مرد دانا دهان دوخته است ب) خداوند لباس هراس و گرسنگی را به آن‌ها چشاند. ج) چون جام شفق موج زند خون به دل من	که بیند که شمع از زبان سوخته است باین‌همه دور از تو مرا چهره زردی است
۱- اسلوب معادله	۲- ایهام
	۳- حسن تعلیل
	۴- حس آمیزی

در شعر زیر، آرایه‌ای بیابید که با یکی از انواع "موسیقی معنوی" ایجاد شده باشد.

"رود می‌نالد / جغد می‌خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می‌تراود ز لبم قصه سرد / دلم افسرده در این تنگ غروب"

۱۸۶ در بیت‌های زیر، هریک از قسمت‌های مشخص شده، کدام آرایه معنوی را به وجود آورده است؟

الف سپهبد فرستنده را گفت گرم سخن‌های شیرین به آوای نرم

ب تویی بهانه آن ابرها که می‌گیرند بیا که صاف شود این هوای بارانی

۱۸۷ آرایه "حسن تعلیل" و "اسلوب معادله" را در بیت‌های زیر بیابید و برای تشخیص خود در هر بیت، دلیل بیاورید.

الف) دل چو شد غافل ز حق، فرمان پذیر تن بود می‌برد هر جا که خواهد اسب خواب‌آلوده را
ب) به یک کرشمه که در کار آسمان کردی هنوز می‌پرد از شوق، چشم کوکب‌ها

۱۸۸ باتوجه به بیت "خمیده‌پشت از آن گشتند پیران جهان‌دیده که اندر خاک می‌جویند ایام جوانی را"

الف) شاعر چه دلیلی برای "خمیدگی پشت پیران" بیان کرده است؟

ب) این هنر شاعرانه سبب پیدایش کدام آرایه معنوی، در بیت شده است؟

۱۸۹ در بیت "رنگین سخنان در سخن خویش نهانند از نکهت خود نیست به‌هرحال جدا گل" چه آرایه‌ای به کار رفته است؟

بخشی را که آرایه در آن قرار دارد، مشخص کنید.

۱۹۰ شاعر در بیت "غنچه و گل، اشک بلبل گر نمی‌کردند پاک آستین آن چرا خونین شد و دامان آن" چه آرایه‌ای را در شعر

خلق کرده است؟ در مورد تشخیص خود بنویسید.

۱۹۱ در کدام یک از بیت‌های زیر "آرایه اسلوب معادله" آمده است؟ برای تشخیص خود دلیل بیاورید.

الف) ابر از آن پیدا شود کز رشک خورشید رُخش آستین بر رُخ نهد با دامن تر آفتاب
ب) فکر شنبه تلخ دارد جمعه اطفال را عشرت امروز بی‌اندیشه فردا خوش است

۱۹۲ چگونه به آرایه "حسن آمیزی" در بیت زیر پی می‌برید؟

"بر لب کوه جنون خنده شیرین بهار نقش زخمی است که از تیشه فرهاد شکفت"

۱۹۳ برای هریک از ابیات زیر یک آرایه ادبی بنویسید.

الف) عشق چون آید برد هوش دل فرزانه را دزد دانا می‌کشد اول چراغ خانه را

ب) رسم بدعهدی ایام چو دید ابر بهار گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسرين آمد

۱۹۴ هر یک از آثار در ستون "الف" به کدام یک از پدیدآوردگان آن در ستون "ب" مربوط است. (یک مورد در ستون "ب" اضافی است)

گروه "الف"	گروه "ب"
۱) زمستان	جلال آل احمد
۲) مدیر مدرسه	قائم مقام فراهانی
۳) منشآت	مهدی اخوان ثالث
	حمید سبزواری

۱۹۵ باتوجه به بیت زیر به پرسش‌ها پاسخ دهید:

"خمیده پشت از آن گشتند پیران جهان‌دیده که اندر خاک می‌جویند ایام جوانی را"

الف) نام آرایه بیت را بنویسید.

ب) دلیل خود را برای انتخاب این آرایه بیان کنید؟

علوم و فنون دوازدهم

الف ۱

در بیت‌ها، جمله‌ها به شکل مرکب است، بین واژه‌ها روابط معنایی تناسب: سرد و سیاه و خاموش؛ منفجر و آتش؛ درد و ورم و ضما؛ تکرار: مشت و تو. آوردن واژه‌های کهنه ضما و آوند. ساده بودن زبان شعر، ساختمان بیشتر واژه‌ها ساده است. بیشتر واژه‌ها فارسی‌اند به‌جز یکی دو مورد عربی. به کار بردن فعل پیشوندی فرونشیند. به کار بردن بناوخت به‌جای زد.

ب ۲

نوع ادبی شعر ادبیات پایداری و مقاومت است. دماوند نماد آزادی‌خواهان و آگاهان خاموش جامعه؛ درون‌مایه: دعوت به قیام و مبارزه در برابر بیداد و ستم پادشاه وقت محمدعلی شاه قاجار؛ شعر جنبه ملی و میهنی دارد و در مورد مسائل روز جامعه طرح مسائل سیاسی - اجتماعی با زبان حماسی در سبک خراسانی سروده شده است؛ شعر در خدمت آزادی و وطن‌خواهی و مخالفت با دولت وقت و برای برانگیختن احساسات ملی و وطنی مردم برای دعوت به قیام

پ ۳

حسن تعلیل، علت نشستن برف بر قلۀ دماوند را تسکین درد می‌داند.

۲

۱- دهخدا با هوشیاری و با استفاده از زبان طنز و تمسخر به جنگ با مفاسد اجتماعی زمان خود می‌رود ۲- از تجددخواهی نوگرایی، آزادی‌طلبی با هدف تأثیرپذیری بر عامۀ مردم سخن می‌گوید. ۳- اثرش نوعی نقد اجتماعی و طنز سیاسی به شمار می‌رود.

۳

ناظم الاسلام کرمانی - تاریخ مشروطه

پاسخ سؤالات ۴ تا ۵

۴

منشآت

۵

زبان محاوره

۶

الف) قائم‌مقام فراهانی ب) محمدباقر میرزای خسروی

۷

الف) دوره بیداری - مسعود سعد یا سعدی
ب) ویژگی آزادی‌خواهی و وطن‌دوستی

۸

به علت اشتغال اهل قلم به روزنامه‌نویسی و موضوعات دیگر

۹

گزینه ب یا "ای سرو بلندقامت دوست"

۱۰

"ج" یا "مفتعلن فاعلات مفتعلن فع"

۱۱

"ب" چون نظم همسان "مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستف" بر نظم ناهمسان برتری دارد و وزن بیت را بهتر نشان می‌دهد.

رِ او بَخْت	تِ دِلِ زِ کا	بُرِ دا شُد	۰/۷۵	پایه‌های آوایی
		رِ او سَخْت	پِ دَرِ بِ کا	دَرِ مانِ دِ
فَعولُن	مَفَاعِلُن	مَفَعولُ	۰/۷۵	وزن شعر
U - -	U - U -	- - U	۰/۷۵	نشانه‌های هجایی

توجه: "مستفعلُ فاعلاتُ فع لُن" نیز معادل این وزن است.

پاسخ سؤالات ۱۵ تا ۱۷

۱۵ همسان

۱۶ ناهمسان

۱۷ همسان دولختی

۱۸ الف فاعلاتُ - فاعلن

۱۹ مَفَاعِلُن

۲۰ گزینه "ب" یا بیت: زین خَلقِ پرشکایتِ گریانِ شدم ملول / آن‌های هوی و نعرهٔ مستانم آرزوست
مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل // مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

۲۱ الف) به حسن و خُلق و وفا کس به یار ما نرسد / تو را در این سخن انکار کار ما نرسد. (۲) ناهمسان.
ب) چه زخمِ چوَنای هر دم، ز نوای شوقِ او دم / که لسانِ غیبِ خوش‌تر، بنوازد این نوا را. (۳) همسان دولختی.
پ) نرگس از چشمک‌زدن شد فتنه در صحنِ چمن / شیوه‌های چشمِ جادوی توام آمد به یاد. (۱) همسان.

۲۲ تلمیح - شاعر به حدیث: "لَا فَتَى إِلَّا عَلَى لَا سَيْفٍ إِلَّا ذُو الْفَقَارِ" اشاره کرده است.

۲۳ "بوی جوی مولیان آید همی" مصرعی از شعر "رودکی" را تضمین کرده است.

الف تلمیح

ب تضمین

پ مراعات نظیر

۲۵ الف تضمین

ب تلمیح

۲۶ الف درست

ب نادرست

۲۷ الف تلمیح

ب مراعات نظیر

۲۸ زیرا بیت "ز دو دیده خون‌فشانم ز غمت شب جدایی / چه کنم که هست این‌ها گل باغ آشنایی" از شعر شاعر دیگری آورده شده است یا هاتف اصفهانی بیتی از غزل فخرالدین عراقی را تضمین کرده است یا شاعر با آوردن بیتی از سروده‌های یک شاعر دیگر، مقصود خود را بهتر بیان کرده است. (ذکر یک مورد و یا بیان مفاهیم مشابه)

۲۹ تلمیح به بیدادگری محمدعلی شاه قاجار

۳۰ الف ابر گیسوان یا سرود انال‌الحق

ب تلمیح

۳۱ تلمیح

۳۲ سر، دل و دیده. گهر و دریا.

پاسخ سؤالات ۳۳ تا ۳۵

۳۳ مراعات نظیر

۳۴ تضمین

۳۵ تلمیح

۳۶ الف) ناظم الاسلام کرمانی

ب) مشروطه

ج) سطح زبانی: در نثر این دوره بسیاری از لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... به نثر فارسی وارد می شود.

۳۷ الف)

پرداختن به مضامین سیاسی، اجتماعی و وطنی (نظیر: آزادی خواهی و ظلم ستیزی).

ب)

توجه به واژگان کهن.

پ)

سنت گرا.

۳۸

گزینه "الف" یا گرایش به قالب‌های کم کاربرد یا نوین به تدریج زمینه را برای ظهور شعر نو فراهم کرد.

۳۹

گزینه "ب" یا مفهوم آزادی در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان گردید.

۴۰

مورد ب: اسیری هیچ آزادی نجوید چو دل در بند گیسوی تو دارد

۴۱

مورد الف: برکش ز سر این سپیدمعجر بنشین به یکی کبوداورند

۴۲

الف) قانون

ب) سادگی و روانی

۴۳

مترادف با دموکراسی غربی

۴۴

زبانی

۴۵

آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم، دانش‌ها و فنون نوین

۴۶

ساده و قابل فهم بودن نثر - استفاده از عبارات عامیانه - کم بودن لغات و ترکیبات ناآشنای عربی

۴۷

الف) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص است.

۴۸ الف)

نثر ساده و روان، قابل فهم - عبارتهای وصفی دور و دراز و لفظپردازی‌های بی‌جا دیده نمی‌شود.

ب)

ناظم الاسلام کرمانی

پ)

تحقیقات ادبی و تاریخی حس آمیزی

پاسخ سؤالات ۴۹ تا ۵۰

۴۹

توده مردم

۵۰ کمتر

۵۱ الف) روزه یک‌سو شد و عید آمد و دلها برخاست

۵۲ میان

۵۳ بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه.

۵۴ الف) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

ب) ن سی م صب. ک زان جا نب. ف شا نا ید.

۵۵ آخرین "و" یا "و" سوم یا "و" بعد از واژه "ماه" یا "و" قبل از واژه "خورشید"

۵۶ الف) زیرا واژه "سو" به واژه "لشکر" اضافه شده است.

ب) کسره اضافه پایان واژه "سوی" و "لشکر" بلند تلفظ شده است یا (تبدیل مصوت کوتاه به بلند) یا (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه)

۵۷

نش را	نی پی رة	ل سر خ ک	گر بر گ گ	الف) پایه‌های آوایی مصراع اول
مستف (فع لن)	مستفعل	مستفعل	مستفعل	ب) ارکان معادل
مصراع دوم: کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند در هجای چهارم یا حذف همزه در هجای پنجم		مصراع اول: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در هجای پنجم		ج) اختیارات

پاسخ سؤالات ۵۸ تا ۵۹

۵۸ کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند

۵۹ حذف همزه

۶۰ الف) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن / فاعلن
ب) حذف همزه یا اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه (تغییر مصوت کوتاه به بلند)

۶۱ الف) در هجای اول کلمه (سو)
ب) در هجای دوم (ی)

۶۲ "ب" (در هجای دوم مصراع اول در کلمه "سو" کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند و در هجای سوم مصراع اول کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند و در هجای نهم مصراع اول و هجای سوم مصراع دوم حذف همزه به کار رفته است)

۶۳ الف چون بعد از مصوت بلند / و ، مصوت آمده است.

ب زبانی

پ چهار هجای کشیده

۶۴ الف) کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند "ی" در هجای اول، زبانی
ب) بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه "ـ" در هجای اول، زبانی

۶۵ "سه مورد" حذف همزه. ۱- "بارانی است" هجای پایانی مصراع اول ۲- "من اکنون" هجای هفت از مصراع دوم و "بحرانی است" هجای پایانی از مصراع دوم "ذکر عدد سه کافی است"

۶۶ الف جیب. جام. مال یا از مال تهی است. می یا از می تهی است.

ب لفونشر مرتب.

۶۷ آباد و ویران.

۶۸ الف گسسته و شکسته یا موارد درست دیگر در متن

ب شش (رشته مرادوت، شیشه شکیبایی، سنگ تفرقه، سنگ دوری، طایر مکاتبات، کلبه مرادوات)

۶۹ شاعر در مصراع دوم، مدعی است که با مدد گرفتن از باد نوروزی می‌توان چراغ دل را روشن کرد که این امر در زبان، محال است؛ زیرا باد، چراغ را خاموش می‌کند نه روشن و یا هر مفهوم مشابه دیگر.

۷۰ الف لفها: (۱) دل (۲) کشور
نشرها: (۱) جمع (۲) معمور

۷۱ الف) ل ف ۲: بسط عشق / نشر ۱: گریه مینا
ب) مرتب

۷۳ الف) پارادوکس
ب) حس آمیزی

۷۴ تضاد؛ آوردن دو امر متضاد بی‌آنکه متناقض هم باشند اما متناقض‌نما، تضاد در یک امر است نه دو امر.

۷۵ الف) مرتب

ب) نامرتب یا مشوش

۷۶ الف) تضاد

ب) متناقض

۷۷ با غم شادمانی کردن در کلام شاعر به شکل ادبی و هنرمندانه، تناقض دارد زیرا نمی‌توان با غم شادمانی کرد و این غیرممکن است.

۷۸ الف) روی

ب) گهر

پ) نامرتب (مشوش)

۷۹ الف) بیت (دو) یا "روی و چشمی دارم اندر مهر او کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند"

ب) اگر ارتباط لفها با نشرها نامنظم باشد، لفونشر نامرتب (مشوش) خواهد بود. (و یا هر پاسخ مشابه دیگر)

پ) مراعات نظیر (تناسب)

۸۰ الف) با "۴، مراعات نظیر"

ب) با "۵، تضمین"

ج) با "۱، تلمیح"

د) با "۲، لفونشر"

۸۱ محمدرضا سرشار یا رضا رهگذر

۸۲ دفاع مقدس

۸۳ الف) سووشون

ب) داستان زندگی زری و یوسف و اوضاع اجتماعی مردم فارس در خلال جنگ جهانی دوم

۸۴ راه آب‌نامه و تلخ و شیرین.

دیدوبازدید و سه‌تار

سبک‌شناسی و تاریخ تطوّر نظم فارسی

شهری چون بهشت و آتش خاموش

پاسخ سؤال ۸۵

الف) ← "۳" (سید محمدحسین بهجت تبریزی)

ب) ← "۱" (حسن مقدم)

ج) ← "۲" (قیصر امین پور)

کهنه‌گرایی، به‌کارگیری ترکیبات زیبا و خوش‌آهنگ، برخی کاربردهای نحوی به سبک خراسانی است، زبان شعر نمادین است، بیان روایی داستانی- حماسی است، به شیوه بلاغی گفته شده، تقدّم مفعول (ذکر دو مورد کافی است)

الف) ← "۳" (علی مؤذنی)

ب) ← "۴" (جلال آل احمد)

ج) ← "۲" (سیمین دانشور)

الف

از ماست که بر ماست کنایه از مقصر دانستن خود؛ پشت دست داغ کردن: عبرت گرفتن و توبه کردن

ب

"از ماست که بر ماست"

پ

جناس ناقص

ت

قالب متن داستان است. به محتوا توجه دارد و در نقد تظاهر و دورویی است. سبک نویسندگی و کاربرد واژگان عامیانه و متداول در نثر همان دوره است مانند: دست چلاق‌شده، پشت دست داغ کردن و کلام را به طبع خوانندگان نزدیک کرده است. درون‌مایه طنزمانند: لباس نودوز خودم را با مایحتوی بیرون انداخته بودم. به راه کسانی چون زین‌العابدین مراغهای و دهخدا رفته است.

الف) با "۳" (گوشواره عرش)

ب) با "۴" (خسی در میقات)

ج) با "۱" (اگه بابا بمیره)

الف

مناظره

ب

۱- "رای فکّ اضافه" سرای والی، والی مضاف‌الیه

۲- شویم در معنی فعل خاص "برویم" خصوصیت سبک خراسانی

پ

انعکاس اوضاع نامطلوب سیاسی - اجتماعی عصر خود، ترسیم فساد و تزویر اجتماع، انتقاد اجتماعی و اعتراض به شیوه برخورد عاملان حکومت با مردم، بیان گستردگی و رواج نابسامانی‌ها و انحراف عمومی جامعه، بی‌عدالتی، بی‌بندوباری و فساد دستگاه حاکم، غفلت کارگزاران از امور دینی و اشاره به پدیده اجتماعی رشوه‌خواری عصر شاعر. محتسب نماد انسان‌های حاکم بر جان و مال و ناموس مردم که تنها ظواهر شریعت را حفظ می‌کنند و در عمل به آن پایبند نیستند. مست، نماد انسانی کاملاً آگاه مثل خود شاعر که در این پوشش و با بیانی طنزآمیز نابسامانی جامعه را به تمسخر می‌گیرد و خود را تبرئه می‌کند. (سه مورد)

الف) با "۲" (احمد محمود)

ب) با "۴" (سید مهدی شجاعی)

ج) با "۱" (مهدی اخوان ثالث)

۹۲ (۱) ← محتوای شعر
(۲) ← رمان‌نویسی

۹۳ الف فکری.

ب ادبی.

۹۴ الف دستی روی شانه‌ام نشست و فریادم را خواباندم. برگشتم. پدرش بود. باهمان هیكل و همان قیافه. نیمه همان سیب اما سوخته‌تر و پلاسیده‌تر. (یک مورد)

ب ۱- شاد شدن و لبخند زدن
۲- خود را مقصر دانستم

پ سوخته‌تر و پلاسیده‌تر "بود"، هیشکی "نیستم"، مدیر کوفتی "هستم"، این معلّم "است"، نواله... "است". یک لبخند "بزند". نیش "بزند" (یک مورد)

ت ۱- کاربرد زبان محاوره و اصطلاحات عامیانه مانند: مرده‌شورتون بیره. هیشکی، می‌گید، حیفتون نیومد. از تن این مرد خون میره
۲- کوتاهی و سادگی جملات ۳- به کار بردن کنایه و ضرب‌المثل (موجود در متن) ۴- طنز موجود در متن مانند: مدیر کوفتی (دو مورد)

۹۵ در هجای پایان مصراع - اختیار وزنی

پایه‌های آوایی	چَرُحُ بَر هَم	زَن مَر غی	رُمُ را دَم	گَر دَد — / — U U
	مَن نَ آ نَم	کَ زَ بو نی	کَ شَ مَز چَر	خِ فَ لَک
نشانه‌های هجایی	- - U -	- - UU	- - UU	-UU
وزن شعر	فاعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فَعِلَن

الف) در رکن اول آوردن "فاعلاتن" به جای "فعلاتن"
ب) در رکن پایانی "ابدال" آوردن "فع لن" به جای "فَعِلَن"

۹۷ الف) رکن دوم مصراع دوم - قلب
ب) مُفْتَعِلَن و مَفَاعِلَن

۹۸ شاعر در هجای سیزدهم از رکن پایانی مصراع دوم، هجای بلند "این" را معادل با دو هجای کوتاه "ک، خ" در رکن پایانی مصراع اول قرار داده است، بنابراین (UU -) ابدال دارد.

الف) تقطیع هجایی	می	کو	ش ب	هَر	وَ	رَق	کِ	خا	نی
ب) نشانه‌های هجایی	-	-	UU	-	U	-	U	-	
الف) تقطیع هجایی	کان	دا	نش	را	تْ	ما	م	دا	نی
ب) نشانه‌های هجایی	-	-	UU	-	U	-	U	-	-

ج) ابدال

د) مستفعلُ فاعلاتُ فعلن یا مفعولُ مفاعِلن فعولن

الف) ک / سَع / د / یَز / پ / ی / جَا / نَان / پ / رَف / تْ / جَا / نَنْ / داخْت

ب

بلند بودن هجای پایانی مصراع یا اختیار شاعری وزنی

پ

ابدال

الف) تقطیع هجایی	یا	ر	با	ما	ست	چ	حا	جت	کِ	ز	یا	دَت	ط	ل	بیم
ب) نشانه‌های هجایی	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	ف
الف) تقطیع هجایی	دو	ل	ت	صُح	ب	ت	آن	مو	نِ	سِ	جان	ما	را	بَس	
ب) نشانه‌های هجایی	-	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	-	-	-

ج) فعلاتن (فاعلاتن) فعلاتن فعلن (فعلن)

د) هجای پایان مصراع بلند است یا ابدال یا آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن اول مصراع

الف) ناهمسان

ب) همسان دولختی

مفاعیلن

---	-U-U	--UU	-U-U	نشانه‌های هجایی
-----	------	------	------	-----------------

ابدال. بلند بودن هجای پایان مصراع.

در رکن آخر مصراع اول یا (د و لی) U-U- و در رکن آخر مصراع دوم یا (شا نَسْت) --

گزینه "الف" یا بیت: یاد باد آن که ز ما وقت سفر یاد نکرد به وداعی دل غم‌دیده ما شاد نکرد

۱) ابدال در رکن پایانی مصراع دوم (می‌خواست) / ۲) هجای بلند پایانی در هر دو مصراع (ماست، خواست)

۱- متناقض‌نما

۲- ایهام

۳- لف‌ونشر

۴- اغراق

الف) زال

ب) رستم

۱- مجدد ۲- قالب شعر نو

الف) "غوغا و هیجان"; نمکین / پرنمک

ب) "نمک"

الف) آیت

تفسیر

الف) مهر

ب) پرستش

ایهام، تشبیه

هزار در معنی عدد هزار و در معنی دیگر آن با بلبل، باغ، نغمه و ترانه تناسب دارد.

الف) نگران

ب) ۱: نگاه کردن ۲: دلواپسی

الف ۱۱۸

ب) تناقض یا متناقض نما (پارادوکس)

الف ۱۱۹

الف) گزینه اول (گفتم که بوی زلفت

ب) کلمه "بو" یک معنی به معنای رایحه و معنی دیگر آرزو

الف ۱۲۰

ب) دلیل دوری از تو چهره‌ام زرد و بیمار است.

دور باد از تو! چهره من زرد و بیمار است.

الف ۱۲۱

نگران

ب

نگاه‌کننده یا نگرنده، و دلواپس، مضطرب، آشفته یا هر معنای درست دیگر.

الف ۱۲۲

اغراق.

ب) به تنها یکی گور بریان کنی / هوا را به شمشیر، گریان کنی.

الف ۱۲۳

اغراق. همین‌که نوک تیر به سرانگشت رستم رسید از مهره پشت اشکبوس گذر کرد. (سرعت تیراندازی)

الف ۱۲۴

خشک‌دستی کنایه از خساست

ب

تنگ عیشی و تمتع: تضاد

الف ۱۲۵

زیرا رواج شعر نو نیمایی و سنت‌شکنی‌ها در قالب شعر و موسیقی و قافیه، مقبول طبع بسیاری قرار گرفت، واحد شعر بیشتر به‌جای

بیت، بند شد.

الف ۱۲۶

سبک عراقی و خراسانی

الف ۱۲۷

روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است. در حماسه، بُعد زمینی غلبه دارد و در عرفان بُعد آسمانی.

الف ۱۲۸

زبانی

ب

ادبی

الف ۱۲۹

ادبی

ب

فکری

پاسخ سؤالات ۱۳۰ تا ۱۳۲

الف ۱۳۰

زبانی

نه‌تره‌فیل

۱۳۱ فکری

۱۳۲ ادبی

۱۳۳ (۱) ← طبیعی

(۲) ← مصنوع

(۳) ← عامیانه

۱۳۴ الف
زبانی

ب
ادبی

۱۳۵ آب، دریا، شب، فردا، رود، برزخ کبود، کویر، علف. (ذکر چهار مورد بسنده است)

پاسخ سؤالات ۱۳۶ تا ۱۳۷

۱۳۶ معنی‌گزینی

۱۳۷ خیال‌بندی

پاسخ سؤالات ۱۳۸ تا ۱۴۰

۱۳۸ نادرست

۱۳۹ درست

۱۴۰ درست

۱۴۱ الف) افسانه

ب) ویژگی‌هایی مثل تغییر در آوردن جایگاه قافیه، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس، سیر آزاد تخیل، نزدیکی به ادبیات نمایشی، مصراع‌ها کوتاه و بلند هستند یا تعداد نشانه‌های هجایی و وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست.

۱۴۲ رجز مَثْمَن سالم

۱۴۳ الف) مصراع‌ها کوتاه و بلند هستند یا وزن واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر برابر نیست یا نشانه‌های هجایی مصراع‌ها باهم متفاوت هستند یا تعداد هجاها برابر نیست یا مصراعی یک یا چند هجا یا پایه بیشتر از مصراع دیگر دارد.
ب) مستزاد

۱۴۴ الف) هزج مسدّس محذوف ب) متقارب مَثْمَن محذوف

۱۴۵ الف بیت ۱

ب پنج رکن

پ مفاعیلن فع لن

۱۴۶ بحر رمل مسدس محذوف

۱۴۷ "مستزاد"؛ از مصراع‌های کوتاه و بلند ساخته شده است.

۱۴۸ الف (چهار پایه آوایی (چهارده هجا)

(ب) "رام"، فعل "بود" در اصل هجای کشیده است و چون در هجای آخر بیت قرار گرفت مطابق با اختیارات شاعری هجای بلند تلفظ می‌شود.

۱۴۹ الف) هر که چیزی دوست دارد، جان و دل بر وی گمارد هر که محرابش تو باشی، سر ز خلوت بر نیارد

۱۵۰ الف شعر نو (نیمایی)

ب مستزاد

۱۵۱ تغییر در آوردن جایگاه قافیه، کوتاهی و بلندی مصراع‌ها، سیر آزاد تخیل، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس - نزدیکی به ادبیات نمایشی نیما - برابر نبودن تعداد نشانه‌های هجایی و وزن‌واژه‌های یک مصراع با مصراع دیگر. (ذکر دو مورد کافی است)

پاسخ سؤالات ۱۵۲ تا ۱۵۳

۱۵۲ مفاعیلن

۱۵۳ مستفعلن

۱۵۴ سو ی من تا | خ ت است

۱۵۵ الف) بحر رمل مثنیٰ سالم
ب) بحر هزج مسدس محذوف

الف) تقطیع هجایی مصراع اول	من نَ دا نم	بِ نِ گا هِ	تُ چِ را زی	ست نَ هان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع اول	- - U -	U - U -	- - U U	- U U
الف) تقطیع هجایی مصراع دوم	کِ مَ نان را	ز تَ وان دی	دَ نُ گف تن	نَ تَ وان
ب) نشانه‌های هجایی مصراع دوم	- - U U	- - U U	- - U U	- U U
ج) وزن بیت	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلن

یا / ر / یَن / دَر / کَس / نَ / می / بی / نیم / یا / ران / را / چ / اُشد

بحر رمل مَثَمَّن محذوف

باد اذان می‌گوید / تکبیرة الاحرام علف / قد قامت موج

فاعلاتن یا - - U - -

الف) ← ایهام تناسب

ب) ← حس آمیزی

ج) ← تضمین

د) ← لف و نشر

ه) ← مراعات نظیر؛ اسلوب معادله اضافه است.

الف) حس آمیزی

ب) در هر دو متن، آمیختگی چند حس بر تأثیر و زیبایی کلام افزوده است.

هریک از دو مصراع استقلال (نحوی و معنایی) دارند. یک مصراع (با مفهومی محسوس) در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع دیگر (با مفهوم ذهنی) است. زیبایی آفرینی بر پایه شباهت است.

۱) ← تضاد

۲) ← حسن تعلیل

۳) ← اغراق

۴) ← ایهام

شاعر، دلیل خمیدگی پشت پیران را جُستن ایام جوانی در خاک دانسته است.

پاسخ سؤالات ۱۶۴ تا ۱۶۵

متناقض‌نما.

۱۶۵ حس آمیزی.

۱۶۶ الف سفر به آرمان شهر یا مدینه فاضله یا مورد درست دیگر.

ب بحر هج

پاسخ سؤالات ۱۶۷ تا ۱۶۹

۱۶۷ حسن تعلیل

۱۶۸ حس آمیزی

۱۶۹ اسلوب معادله

۱۷۰ به ترتیب (ت، ب، پ و الف) بیت‌ها را به ترتیب هم بنویسند، کافی است.

۱۷۱ مورد ب: نیست پروا تلخکامان را ز تلخی‌های عشق آب دریا در مذاق ماهی دریا خوش است

۱۷۲ توصیف عظمت مقام شهیدان، ارزشهای انقلابی و رخدادهای دفاع مقدس

۱۷۳ الف) مستزاد

ب) شعر نو (نیمایی)

۱۷۴ تضاد (امروز و فردا)، اسلوب معادله، حس آمیزی (تلخ بودن جمعه)

۱۷۵ الف) حس آمیزی

ب) زیرا شاعر دو حس شنوایی و لامسه را باهم آمیخته است.

۱۷۶ ۱) - مراعات نظیر

۲) - متناقض نما (پارادوکس)

۳) - اغراق

۴) - حس آمیزی

۵) - تضمین

۱۷۷ الف) درست

ب) اسلوب معادله

ج) تشبیه یا شباهت

۱۷۸ (۱) - تضمین

(۲) - تضاد

(۳) - اغراق

(۴) - اسلوب معادله

۱۷۹ الف

دوست	شِش	پِی	بِی	تِن	زَف	تِی	وَ	قُو	د	دَا	نِ	تَم	دَس	تقطیع هجایی
دَم	شُش	سِر	بِی	دِی	چِن	مُ	تِ	زَف	ی	پَا	بِی	دِی	چِن	تقطیع هجایی

ب

-	U	-	U	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	نشانه‌های هجایی
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--------------------

پ

فاعلن	مفاعیلُ	فاعلاتُ	مفعولُ	وزن
-------	---------	---------	--------	-----

۱۸۰ (۱) - تلمیح

(۲) - تضاد

(۳) - اغراق

(۴) - لف و نشر

۱۸۱

الف) حس آمیزی؛ دلیل: آمیزش یک امر ذهنی با حس بینایی

ب) اسلوب معادله؛ دلیل: بیان مطلبی در دو عبارت مستقل به نحوی که یکی از طرفین که به صورت ضرب‌المثل است، برای تأیید عبارت دیگر.

۱۸۲

الف) با "۴" مراعات نظیر / ب) با "۳" تلمیح / ج) با "۱" اغراق

۱۸۳

آبِ آتَش	فُ رُو زِ عِش	قَا مَد	پایه‌های آوایی
آتِ شِش	بِ سُو زِ عِش	قَا مَد	
— —	— —	— —	نشانه‌های هجایی
فَا عِلَا تُن	مَفا عِلن	فَع لُن	وزن شعر

۱۸۴ الف) ← (۳) "حسن تعلیل"

ب) ← (۴) "حسن آمیزی"

ج) ← (۲) "ایهام"

۱۸۵ حسن آمیزی

۱۸۶ الف

حسن آمیزی

ب حسن تعلیل

۱۸۷ الف) "اسلوب معادله" زیرا هر مصراع استقلال نحوی و معنایی خودش را دارد.

ب) "حسن تعلیل" زیرا شاعر دلیلی شاعرانه و غیرواقعی برای سخن خویش آورده است. یا چشمک زدن ستارگان را از ناز و کرشمه یار بر آسمان می‌داند.

۱۸۸ الف) که در خاک به دنبال جوانی می‌گردند که یک دلیل ادبی و غیرواقعی است

ب) حسن تعلیل

۱۸۹ حسن آمیزی - رنگین سخنان

۱۹۰ "حسن تعلیل" دلیل خونین بودن برگ و گلبرگ‌های غنچه و گل، پاک کردن اشک خونین بلبل است. "دلیلی هنری؛ اما غیرواقعی و خیالی است که مخاطب را قانع می‌سازد.

۱۹۱ "ب" بیان مطلب در هر دو مصراع مستقل است. به نحوی که مصرع دوم معادل و مصداق مصراع اول است. بر پایه "تشبیه" است؛ همان طوری که فکر شبیه جمعه اطفال را خراب می‌کند. اندیشه فردا نیز خوشی امروز را خراب می‌کند. (یک دلیل کافی است)

۱۹۲ در ترکیب "خنده شیرین" دو حس "شنوایی" و "چشایی" به هم آمیخته‌اند.

۱۹۳ الف اسلوب معادله، استعاره، مراعات نظیر (یک مورد)

ب حسن تعلیل، استعاره مکنیه، تشخیص، مراعات نظیر (یک مورد)

۱۹۴ ۱) ← مهدی اخوان ثالث

۲) ← جلال آل احمد

۳) ← قائم مقام فراهانی

۱۹۵ الف حسن تعلیل

ب علت خمیدگی پشت پیران جهان دیده این است که در خاک در جستجوی ایام جوانی خود هستند.

۱۹۶

الف

بیت "سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای شعله را زود نشانند به خاکستر خویش"

ب

می‌توان دو مصراع را جابه‌جا کرد و به‌جای یکدیگر به کار برد که این از ویژگی‌های آرایه "اسلوب معادله" است. (به مفاهیمی که مقصود را برساند، نمره تعلق می‌گیرد.)

۱۹۷
الف

حسن آمیزی

ب

زیرا شاعر دو حس بویایی و شنوایی را آمیخته کرده است.

۱۹۸
الف

بیت ۲، دل چو غافل شد ز حق، فرمان‌پذیر تن بود می‌برد هر جا که خواهد اسب، خواب‌آلوده را

ب

هریک از دو مصراع استقلال نحوی و معنایی دارند و مصراع دوم در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع اول است. شاعر، بر پایه تشبیه بین دو مصراع ارتباط معنایی برقرار کرده است، (ذکر یک دلیل کافی است)

۱۹۹
الف

شاعر علت رکوع گل نرگس را اذان گفتن فاخته بر روی سرو دانسته است.

ب

حسن تعلیل

۲۰۰

زیرا شاعر دلیلی هنری و لطیف برای میوه ندادن سرو بیان کرده است. یا (این یک دلیل غیرواقعی و ادعایی است و زیبایی‌آفرینی بیت از همین علت‌سازی خیالی است.)

